

Dne 9. marca zasidrala se je (nemška) križarka „Dresden“ v zalivu pri otoku Masatiera otočja Juan-Fernandez, 500 metrov od suhe zemlje. Poveljnik križarke je prosil guvernerja ondotnega pristanišča, da bi smel osem dni tamkaj ostati ter si stroje popraviti. A to mu je bilo odklonjeno in še posebej zapovedano, da mora ladja v štirindvajsetih urah luko zapustiti, sicer da bo ista internirana. Po preteku te dobe naznanil je guverner poveljniku, da je križarka internirana ter je o tem obvestil tudi predsednika republike.

Medtem pa pride 14. marca več angleških vojnih ladij v luko ter takoj začne na zasidrano „Dresden“ streljati. Guverner, ki je mislil angleškega komandanta na „Glasgow“ obiskati, moral se je vrniti. „Dresden“ izobesila je mirno zastavo ter poslala enega častnika na angleško ladjo „Glasgow“, naj bi komandanta opozoril, da se snidejo na nevtralnem morju. Toda angleške ladje se za to naznanilo niso brigale ter terjale, da se naj „Dresden“ uda, drugače da bo potopljena. Nato pa je poveljnik križarke „Dresden“ zaukazal municijske šrambe razstreliti ter ladjo potopiti.

Chilenska vlada poudarja, da je bila „Dresden“ popolnoma in docela internirana kolikor so to okoliščine pripuščale, ko so jo angleške ladje nenadoma napadle.

Francoski zračni napad na nemški glavni stan.

Kakor poročajo nemški listi, vsebuje uradno francosko vojno poročilo sledeč stavek: „Kot povračilo za obstreljevanje Nancy-a skoz en nemški Zeppelin vrgel je nek naš letalni stroj petero bomb na nemški veliki stan, kiso vse padle na poslopja, v katerih je v Mezieres in Charlevillo cesarski (nemški) generalštab nastanjen.“

Nemški listi temu poročilu pristavljajo, da onih petero bomb ni povzročilo posebne škode.

Pomorski boji med Nemci in zavezniki.

Iz Amsterdamu se poroča po seznamu zavarovalne tvrdke Bloom in Vanderaa, da so Nemci v času od 15. marca do 15. aprila t. l. — toraj v enem samem mesecu — s svojimi podmorskimi čolni potopili 52 sovražnih ladij.

List „Rotterdamsche Courant“ piše, da se od 1. do 14. aprila nanovo pogreša 17 angleških parnikov, ki niso pripluli o določenem času v pristanišča.

Vsled poročil časnika „Times“ imajo Nemci sedaj več bojnih ladij kakor so jih imeli ob začetku vojske; in sicer pet novih „dreadnoughtov“: „König“, „Kurfürst“, „Markgraf“, „Kronprinz“ in „Lützow“. Popravili in spet v službo postavili pa so še tudi dreadnoughte „Derfflinger“, „Seydlitz“ in „vonder Tann.“

Vse okoliščine kažejo na to, da Angleži na svojih pomorskih močeh oslabejajo, Nemci pa vedno ojačujejo. Značiti čas ni daleč, ko bo prejenjala angleška premoč na morju za vedno.

O potopu angleškega podmorskega čolna „E 15.“

Carigrad, 18. aprila. (Kor. ur.) Glavni stan poroča naslednje podrobnosti o potopu angleškega podmorskega čolna „E 15.“: Podmorski čoln je otvezen na neko križarko 18. marca zapustil Plymouth. Eno noč je ostal v Gibraltarju, prišel potem na Malto in nato v luko Mudlow na otoku Lemnos, kjer je ostal 6 dni. Čoln je nato en dan ležal pred Tenedos, odkoder je opolnoči odplul. Ob 2. uri 20 minut zjutraj je udril v dardanelski vhod in se ob pol treh spuстил pod vodo, da se skrije pred našimi reflektorji. Močni tok ga je potegnil za sabo in ob 6. uri in pol zjutraj je zadel na morsko dno. Njegov stolp se je dvigal iznad vode. Naše baterije so otvorile ogenj. Prva granata je zadela oddelek za električne stroje. Moštvo je bilo priključeno, da zapusti ladjo. Naše baterije so pa ogenj nadaljevale. Tri možje posadke so bili ubiti, 7 ranjenih. Angleški podkonzladar dardanelskega okraja, ki je bil ujet, je izjavil, da je rezervni častnik. Sovražni aeroplani, ki so izvedli za osodo podmorskega čolna, so leteli čez morsko ožino, da bi videli ladjo, ter so proti

periskopu in stolpu podmorskega čolna metali bombe, da bi preprečili, da bi ladja ne prišla v naše roke. Turške čete v okolici so takoj hitele na lice mesta, da rešijo posadko podmorskega čolna. Ranjene angleške mornarje so spravili na suho in prenesli v bolnišnico.

Turška vojska.

Obramba Dardanel.

Angleški list „Star“ poroča iz Londona: Vsak dan dojdejo velika nova turška krđela na polotok Galipoli, posebno na Kelidbahr. Vse težke topove iz carigradskih utrdb spravili so Turki v Dardanele. Tudi veliko nemških letal je došlo tje, ki obstreljujejo transportne brodogojne zaveznikov. O škodi, ki jo povzročajo ni ničesar znanega. Kakor poročajo listi, bombardirajo zavezniške ladje dan na dan turške postojanke.

Iz turškega glavnega stana se poroča: Vled našega napada v okolici Bassorah vršili so se pri Schabia in Alberdschine boji. Naša krđela vdrla so v sovražne forte, ko pa so dobili Angleži ojačenja, umaknila so se zopet iz obstreljevalne daljave ondotnih utrdb.

Na otokah Lemnos in Tenedos so se Angleži čisto „po domače“ uredili. Upeljali so tamkaj že tudi cenzuro za pisma in brzojave. Pričakuje se, da bodeta zaveznika na Mytilenu tudi nekaj vojaštva izkrcala.

O Italiji

Je te dni v berlinskem vojaškem listu pisal stotnik dr. Graevenitz, dober poznavalec italijanske armade. Razni avstrijski listi ponatiskujejo iz njegovega članka to-le:

Italijanska armada se je v zadnjih časih znatno ojačila. Prva linija vojske, ki danes stoji pod zastavami, šteje 12 armadnih zborov in tri divizije konjenice v skupnem številu 660.000 mož. Drugi vpoklic obsega 12 divizij v skupnem številu do 250.000 mož. Potem pa je na razpolago še domobranstvo, ki šteje 450 tisoč mož. V zadnjem času je bilo vpoklicanih pod orožje okrog 7.000 rezervnih častnikov. V enakem tempu, kakor pri pehoti, je Italija nadaljevala tudi ojačenje poljskega topništva. Danes ima italijanski armadni zbor 26 baterij, dočim jih je imel pred vojno samo 16. Istočasno je bilo pomnoženo tudi težko in gorsko topništvo. Svoja izvajanja zaključuje nemški stotnik z besedami: „Italija se je v minulih osmih mesecih povzdignila do ozira vredne višine vojne pripravljenosti. S tem dokazuje, da hoče varovati svobodo svojega odločevanja in tudi izrekat svojo odločujoči glas ali v današnjem velikem boju narodov ali pa morda pozneje v svetu narodov, ko bo ta vojna končana.“

Dopisi.

Sv. Trojica v Slov. goricah. Spet smo imeli v našem trgu nepričakovano žalost. Dne 9. t. m. umrl je po kratki bolezni v bolnišnici v Mariboru učenec mariborskega učiteljskega, Max Rysiensky, sin umrlega gosp. dr. Rysienskyja.

Kot blisk prišla je ta vest do nas, a tudi uničila mnogo najlepših upov. Še le komaj v 16. letu svoje starosti, vzela je Bog k sebi. Bila je njegova zadnja želja, katero je med težko boleznijo večkrat izrazil, da hoče biti pri „svojih“ v ljubi domovini. Pripeljali so ga dne 12. t. m. popoldne, ter ga tukaj k večnemu počitku položili in s tem mu je obupana mati njegovo željo izpolnila. Akoravno mlad bil je povsodi priljubljen gospodič. Volja božja je bila, da je moral zapustiti vse, kar mu je bilo ljubo in drago. Zapustil je obupano mamo, a tudi vsi ki smo ga poznali, obžalujemo njegovo prerano smrt. Bil je dober sin, priden dijak, pa tudi zaveden in ponosen naš somišljenik. Izpolnil bi gotovo vse, kar smo v njem pričakovali, bil bi vedno tudi eden naših najboljših, bil bi izvrsten mož v našem naprednem trgu. Njegovi materi in sorodnikom, ki so izgubili prvi ž njim vse, izrekamo tem potom našo najiskrejšjo sožalje. Ostal bode med nami v trajnem spominu.

Bolni napljinč **Sanatorij Aflenzen**
Hofacker 830, S. J. Strassersko, Prospekti.

Vojaške zadeve.

Pravice vojakov in njih svojcev.

(Konec.)

Če se vdova vnovič omoži, penzija seveda preneha; žena pa dobi kot odpravnino znesek penzije še za dvanajst mesecev.

Penzije sirot.

Za penzijo sirot velja enako, da se otrokom prvih šest mesecev po smrti očeta izplačuje podpora dalje, če so jo dobivali med vojno službo očeta ali če so se razmere otrok tako predurjale (če jih namreč ne more vzdrževati več mati), da se sme tudi po smrti očeta prositi za podporo. Če pa ne dobijo otroci nobene podpore, dobijo penzijo za sirote (donesek za vzgojo) od prvega dne tistega meseca, ki sledi smrti očeta.

Dočim se dovoljuje podpora tudi nezakonskim otrokom, dobe vzgojni donesek samo zakonski ali legitimirani otroci. Za nezakonske otroke je torej samo za prvih šest mesecev po smrti očeta preskrbljeno.

Vzgojni donesek znaša samo štiri krone mesečno za vsakega otroka, dokler ima mati pravico do penzije. Če je mati umrla ali če ne dobiva iz kakšnega drugega vzroka (omožitve) nobene penzije, znaša vzgojni donesek šest kron mesečno. Šarža umrlega očeta je za višino vzgojnega doneska brez pomena (ni merodajna). Vzgojni donesek se izplačuje dečkom do šestnajstega, deklicam pa samo do štirinajstega leta. Otrokom, ki obiskujejo učne zavode, se pa more izplačevati vzgojni donesek do konca šolskega obiskovanja in do šestnajstega življenjskega leta. Če dokažejo očetu tudi po njegovi smrti težko hudo delstvo, preneha penzija za sirote.

Najvišje vsote.

Postava določa, da penzija za vdove in otroke skupaj ne sme znašati več kakor 45 K.

Zemljevid prelazov Dukla, Lupkow in Uzsok.

Ruska ofenziva v Karpatih, ki je trajala od 20. marca, je na celi fronti ponehala.

Ko se je v ljutih bojih ob Veliki noči s vso silo poizkušeni prodor sovražnikov v dolini Laborce in Ondawe ponesrečil, poskusili so Rusi obojestransko prelaza Uzsok v gozdnatih Karpatih nanovo prodreti. Toda tudi tukaj so bili v zadnjem času vsi napadi sovražnika odbiti, ki je imel velikanske izgube. Zemljevid kaže pokrajine, kjer so se vršili ti veliki in ljuti boji, kakoršnih svetovna zgodovina dosedaj ni imela zabilježenih.

Der Dukla-Lupkow-und Uzsokpaßabschnitt.

mesečno. Če bi vsled večjega števila otrok znašala več, dobi sicer vdova vso penzijo, za vdove, penzije za otroke se pa zmanjšajo. Če bi torej narednikova vdova, ki dobiva 30 K penzije, imela šest otrok, ne dobi vsak otrok 4 K, ampak samo 2-50 K mesečno, v slučaju, če ima kateri otrok pravico do manjše podpore, pa dobe drugi otroci več.

Prav tako določa postava, da dobe sirote, katerih mati ne prejema nobene penzije, skupaj samo 30 K mesečno. Če je ostalo torej šest otrok za vojaka, ne dobi vsak otrok 6 kron, ampak samo 5 K. Kakor hitro se pa za tega ali onega otroka ne izplačuje nikakršna penzija več, dobe drugi več.

Vzgojni donesek sprejema mati ali mačeha otrok; če pa niso otroci pri materi ali mačehi, dobiva denar jerob.

Kaj dobe drugi družinski člani

Dočim dovoljuje postava razen materi in otrokom tudi še staršem, bratom in sestram, tastom in taščam, nezakonski materi in nezakonskim otrokom vojaka podporo, ne dobe zadnji družinski člani po smrti vojaka nobene penzije. Če so dobivali podporo, jo dobivajo še šest mesecev po smrti, potem pa ugasne vsakršna pravica.

Dočim omenja postava o podpori vojaka, ki ga pogrešajo, manjka beseda „pogrešan“ v penzijskih postavah. Vojaške oblastnijske pa bočajo, kakor je razvidno iz odloka, da se štejejo pogrešanci v tisto vrsto z mrtvci, torej jim gre šest mesecev po določitvi pogrešitve podpora, potem penzija. Če pa se vojak zopet oglasi, ko so dotični družinski člani penzijo že dobivali (n. pr. iz vjetništva, iz katerega ni mogel pisati), se mora seveda, ker je podpora višja kakor penzija, razlika med podporo in že plačano penzijo doplačati.

Kje se je treba zgledati s zahtevo?

Tistim družinskim članom, ki dobivajo podporo, ni treba naznaniti oblastnijski smrti ali pogrešitve vojaka. Oblastnijska ukrene sama, če je prišel čas, plačevati namesto večje podpore manjšo penzijo. Če pa ne dobivajo dotični člani nobene podpore, potem naj se zgledajo zaradi penzije v občini, in če to nič ne pomaga, pri okrajnem glavarstvu. V mestih s svojim statutom se je treba obrniti na magistratne urade.

Vdove in sirote častnikov.

Penzije vdov in sirot v vojni padlih ali umrlih častnikov (tudi rezervnih častnikov) so nesorazmerno višje. Vdova poročnika dobi mesečno 93-75 K, vdova nadporočnika 112-50 K, otrok poročnika mesečno 18-75 K, nadporočnika 22-50 K, dvojno osiroteli dobe polovico, ki je padala materi, torej 46-87 K in 56-25 K. Penzija vdov se dviga z razredno stopnjo častnikov do 675 K mesečno, pravtako penzija sirot. Ta se izplačuje častnikovim otrokom, dokler niso stari 24 let; samo prejšnje preskrbovanje opravičuje do vzgojnega doneska. Častnikova vdova ne dobi, če se zopet omoži, nobene odpravnine, a dobi, če ji umre mož, zopet penzijo.

Kako je v Nemčiji?

Dočim je v Nemčiji podpora manjša kakor v Avstriji, so penzije mnogo višje. Tudi ni v Nemčiji razločka med penzijami svojcev častnikov in moštva tako velik kakor v Avstriji. V Nemčiji dobi žena vojaka brez šarže 40 K mesečno (pri nas 9 K), žena podčastnika 50 in 60 kron (pri nas 12 do 30 K); častnikova vdova (do polkovniške stopnje) dobi 120 K (pri nas 93 do 125 K), nasprotno pa generalova vdova 200 K (pri nas do 675 K). Slično je s penzijami sirot. Otrok vojaka brez šarže ali podčastnika dobi mesečno 16-80 K in, če je umrla mati, 24 K, otrok častnika 20 ali 30 K. Otroci dobe penzijo, dokler niso stari 18 let. Tudi starši, ki jih je vojak večinoma z vsem vzdrževal, lahko dobe penzije, in sicer 25 K mesečno, in če je bil padli častnik, 45 K mesečno.

Mraz in toča

ne naredita v teku leta niti polovico toliko škode na poljih kakor pri ljudeh revmatizem, protin, pehanje in trganje. Kdor trpi na teh bolečinah, ne more delati, nima nad življenjem veselja in

Dodatek.

Posebe še opozarjamo na naslednjo odredbo: Namestništvo in deželne vlade so prejele nedavno navodilo, da dobe odslej tudi mačeha in očmi ter otroci iz prejšnjih zakonov, ki skrbijo zanje vpoklicani rezervisti, črnovojniki in vojni uslužniki preskrbine ob istih pogojih kakor lastni otroci in lastni starši. S tem je vlada odpravila hudo krivico in zagotovila mnogim ljudem pomoč, ki jo nujno potrebujejo, pa je doslej niso imeli.

Potrebno je sedaj, da se izvede volja vlade, da se obveste naprej vse okrajne komisije in vse občine ter da očmi in mačeha kakor tudi varuhi dotičnih otrok takoj zahtevajo pri občini (magistratu) preskrbino. Tudi oni, ki doslej niso prejeli nikakršne podpore ali pa je bila njih zahteva odklonjena, smejo sedaj obnoviti svojo zahtevo sklicajoč se na dotično ministrsko odredbo. Občinske organe, ki morda še niso dobili obvestilo o novi odredbi, opozarjamo na to, da morajo vsako zahtevo vzeti na znanje, zakaj občine ne odločujejo upravičenosti zahtevka, marveč preskrbinska komisija, ki pa more le tedaj odločevati o zahtevku, če se ji zahtevek tudi resnično predloži.

Razširjenje črnovojniške zaveznosti. Priteg 38 do 42-letnih črnovojnikov v frontno službo. — Črnovojniška dolžnost od 18. do 50. leta. — Usiljeni nam boj, ki že mesece divja brez prenehanja na fronti, kolikoršne dosedaj še nikdar ni bilo, proti sovražnikom, ki nas glede števila prebivalstva prekašajo, zahteva, če se naj z nezmanjšanimi močmi nadaljuje, da se vedno znova postavljajo na bojišča armadam nova dopolnila, ter tako na eni strani izravnavajo izgube, ki smo jih imeli, na drugi strani pa armade v toliki meri ojačijo, da se kolikor mogoče izenači številna premoč sovražnikov, katera se je doslej tako zelo pojavljala.

Vsled tega smo — in o tem pač nihče ne dvomi — v tej velikanski borbi prisiljeni, da zastavimo vse svoje sile ter moremo tako vojno, če treba, še preko daljše dobe dovesti do končnega uspeha.

Veselo znamenje je, da je to prepričanje zavladalo tudi po celi naši monarhiji, pri vseh narodih, ki so brez obotavljanja prihiteli pod zastavo, prestali v silovitih bitkah te vojne, kakor jim zgodovina nima primera, skoro nadčloveške napore ter si pridobili pozornost in občudovanje celega sveta.

Da pa uspehi dosedanjega truda ne pridejo v nevarnost, je potrebno, da se zagotove tudi nadaljne dopolnitve. Da se to zjamči, pa je treba, da se pritegnejo vse uporabljive sile ljudstva potrebni dopolnitvi vojske in domobranstva.

Doslej veljavna določila glede črnovojniške dolžnosti pa nikakor ne zadostujejo v dosego tega namena.

Če na primer vsporedimo časovno obsežnost črnovojniške dolžnosti pri nas in v drugih evropskih državah, najdemo, da se nahajamo glede izrabe zalog človeških moči skoro na zadnjem mestu. V Nemčiji sega n. pr. črnovojniška obveznost od 17. do 45. leta starosti, na Francoskem do 48., na Srbskem do 50., pri nas pa šele s pričetkom leta po dovršenem 19. letu starosti in koncem leta, ko si dovrši 42. leto starosti.

Tudi glede uporabe črne vojske imajo dandanes veljavna določila preozke meje, katere utesnjenosti, ako se ne razširijo vojaškim koristim, v veliki meri škodovata.

Tako v naši črnovojniški postavi pogrešamo določila, da bi mogel tudi drugi poziv, obsega joč črnovojnikov od 38. do 42. leta, porabiti v dopolnitev vojske in domobranstva. To je nedostatek, ki ga pri vsakokratnih izpolnitvah formacij na bojišču zelo neprijetno občutimo.

Z ozirom na pojasnjenje razmer je nujno potrebno, da se veljavne določbe o črni vojski razširijo v smeri, da se, prvič, črnovojniška dolžnost raztegne na nadaljne letnike, drugič pa v

večji meri zagotovi popolnjevanje vojske in domobranstva.

Da se zagotovi tej neobhodni potrebi, se namerava, kakor je izvedel c. kr. brzojavni korespondenčni urad, uveljaviti v obeh državah naše monarhije za bodočo črnovojniško dolžnost že z letom, s katerim se konča 18. leto starosti, dočim bo trajala do konca leta, v katerem se dovrši 50. leto starosti.

Nadalje bo obsegal prvi poziv letnike do končanega 42. leta starosti ter se bo nudila možnost, da se v prav posebnih izjemnih slučajih pritegnejo tudi pripadniki drugega poziva v dopolnitev vojske in domobranstva.

S to uvedbo novih kategorij črne vojske pa še ni nikakor rečeno, da se bodo vse te nove kategorije tudi skupaj, takoj ali pa že v bližnji bodočnosti pritegnile črni vojski.

Vojna mlečna kava.

Iz različnih krajev poročajo časopisi o pomanjkanju mleka.

Izkušena gospodinja, predstojnica znane kuhinjske šole, izjavlja k temu vprašanju sledeče:

Tudi pri pomanjkanju mleka se ni potreba navajenemu kavinem zajuterku odreči. — Če je manj močna za kuhati, to se pravi, da se vzame manj zrnat kave, nekoliko manj Frankove kave kot drugače, pač pa več vode, kakor je mleka pri rokah. — To da seveda nekoliko manj močno, pa vendarle prav okusno vojno mlečno kavo.

205

Gospodarske stvari.

Ukaz c. kr. štajerskega namestništva z dne 28. marca 1915, dež. zak. št. 30 o uvedbi uradnih izkaznic o porabi kruha in moke.

Na temelju §§ 4 in 6 ukaza celotnega ministerstva z dne 26. marca 1915, drž. zak. št. 75 se ukaže:

§ 1. Od 11. aprila 1915 naprej se sme kruh in moka v sledečih občinah in krajih oddajati na neposredne porabljalce le proti uradnim izkaznicam c. kr. namestništva o porabi kruha in moke:

Mesto Gradec; politični okraj Gradec: kraj Unter-Andritz občine Andritz, občina Eggenberg, kraj Wenisch občin Fölling, občina Gösting, občina Liebenau, občina St. Peter, Waltendorf, občina Wetzelndorf; politični okraj Celje: kraja Gaberje in Breg občine okolica Celje; mesto Ptuj; politični okraj Ptuj: kraja Karčovina in Vičova občine Karčovina, kraja Nova ves in Ragoznica občina Ragoznica, kraja Breg zgornji in Breg spodnji, občina Breg, kraj Budina občine Berstje; politični okraj Bruck: občina Bruck, občina Bruck, občina Kapfenberg; politični okraj Judenburg: občina Fohnsdorf, kraj Kumpitz občina Kumpitz občina Judenburg, občina Knittelfeld, občina Zeltweg; politični okraj Leoben: občina Eisenerz, občina Leoben, kraj Göß, občina Göß, občina Donawitz, kraj St. Peter občina S. Peter; politični okraj Mürzzuschlag, občina Ganz.

Nadalje je dovoljeno od tega dne naprej tudi v mestu Mariboru oddajati kruh in moko (mlinske izdelke) na neposredne porabljalce le proti uradnim izkaznicam. Izkaznice določijo mestni svet Maribor v nadaljni izpolnitvi sedanje naprave, pri čemur se lahko določijo izjeme od prepisov sledečih paragrafov, ki pa potrebujejo odobrenja od strani namestništva.

Poleg uvedanja izkaznic o porabi kruha in moke (mlinskih izdelkov) lahko določijo v teh občinah in krajih politične oblasti prve stopnje tudi še posebne določbe o vredbi porabe.

Politične oblasti I. stopnje morajo tudi, če se nahajajo v okoliših teh občin in krajev poljedelski obrati v smislu § 1, odstavek 2 ukaza celokupnega ministerstva, ukreniti potrebne odredbe.

Z ozirom na posebne potrebe in razmere lahko politične oblasti I. stopnje z odobrenjem

smo se o njegovem uspehu že prepričali. 12 steklenic za samo 6 kron pošlje franko lekarnar E. V. Feller v Stubici, Elsa-trg štev. 241 (Hrvatstvo), kjer se dobe tudi Feller-jeve čistilne rabarbara-kroglice s znamko „Elsa-Pillen“, 6 škatlic za samo 4 krone 40 vin. nors - - -